
Književna poročila

bo ustrezno, ko bo — kakor se naznanja — Srp. Knj. Zadruga založila letos, v čast stoletnici Brankovega rojstva, kritično izdajo celokupne Brankove poezije. Pripravlja jo profesor beograjske univerze P. Popović. Potem bo knjiga, o kateri smo govorili, izgubila še v večji meri na interesu in vrednosti ... A. Z.

Vladimir Nator, Carmen vitae. Antologija. Uredio i pogovor napisao M. Marjanović. Narodna knjižnica (Naši pjesnici IV.). Zagreb 1922. Str. 261 + VII.

S to izdajo smo dobili jako plodovitega pesnika Nazora v izboru, ki nam daje njegovo pravo in popolno sliko. Natorjeva poezija se odlikuje po vedrini in prav nič se ne spušča globlje v reševanje zamotanih problemov. Ne rešuje problema življenja, temveč konstatira življenje: v vrelu in solncu, gozdu in morju, pri drobnih živalcah in morskih algah; v smoli bora vidi njegovo kri. Življensko in odporno moč je čutil tudi pri svojem rodu, ki je ostal celo v težkih dneh suženjstva duševno svoboden. «Pjesma o rodu» opeva junake z Jadrana kakor z Balkana, da pa pesnikov pogled sega i tja do Soče, o tem pričata dve njegovi pesmici, ki pa ju ni v tej izdaji. Pesnik se izraža v bogatem in blagoglasnem jeziku, vedrem in jasnem, kakor so mu tudi misli vedre in jasne. V tem se znatno razlikuje od večine modernih srbsko-hrvatskih pesnikov, med katerimi zavzema Nator eno najuglednejših mest.

Kot zelo plodovitemu pesniku — z vsemi vrlinami in hibami plodovitih pesnikov — mu antologija prav posebno dviga ugled. Mislim na antologijo, kakor je ta, kjer so pesmi izbrane z visokim estetskim okusom, zbrane z razumevanjem in razvrščene po medsebojni notranji sorodnosti, brez hitrih skokov in neumestnih pretrganj, kolikor to ravno dopušča raznolikost poezije.

Dalo bi se pač po manjših nedostatkih slutiti brzo in površno delo, ako ne bi poznali urednika. V besedilu pesmi popravlja manj znane in neknjiževne oblike. Tako ima v pesmi «Poziv» IV (str. 5) «Razglasite, u jadu ne bile», dočim je pri Br. Vodniku (Djela V. N. I do V, Zagreb 1918): «Haber dajte ...» Samo ne izvaja tega spreminjanja dosledno. Za primer naj služi «Majka Margarita» (str. 144), spesnena v istem narečju kakor istoimenska narodna pesem. Zato je tukaj «lipa Cvita», «bilig» itd., poleg tega pa tudi «vinac», «vječno» in sl., kar ne odgovarja jeziku narodne pesmi. Dijalektskim pesnim bi bilo treba komentarka, dobila pa ga je v vsej zbirki samo «Žena zapušćena» (str. 133). Komentar je doslovno prenesen iz Vodnika (česar ne omenja), ter tako tolmači posamezne besede: «shod = doksat», «škapular = scapulare» itd.; nadalje misli, da je potrebno in vredno zabeležiti: «tujina = tuđina» ali «dečica = dječica», da pa ni treba razlagati «leh» v isti pesmi in «pökle», «zlizan», «räkve» v neki drugi (str. 101). A razen tega se nahajajo v vsej knjigi manj znane in tuje besede, kakor «maina» (str. 32), «čekrk» (str. 32), «püsat» (str. 36) itd. Toliko jih je, da bi mogel založnik iz njih sestaviti obljubljeni slovar na koncu knjige!

Pri pesmih «Prognanik» (str. 26), «Pjesma na vrelu» (str. 48) in še nekaterih drugih se urednik ni držal Vodnikove izdaje, o kateri sam v «pogovoru» pravi, da vsebuje «sve one pjesme, koje nije sam pjesnik definitivno izbacio». Za pesem Kosovo XI (Str. 127), ki je ni v Vodnikovi izdaji, je pravilna misel, da se ji pesnik ni odpovedal.

Nedostatkov bi se dalo še več navesti, toda kar je najvažnejše, to je brez ugovora. Pa še nekaj: antologija ni samo dobra, ampak tudi privlačna knjiga, ki se prijetno čita. Zagotovljen ji je lep uspeh. P. B.

številnimi citati, iz katerih bi se dalo sklepati na vplive iz francoskega in nemškega sodobnega pesništva. Seveda je treba skrajno previdno razumevati tako primikanje podobnih verzov, kajti ne glede na slučajno sličnost nam stoji pesnikova osebnost čista in samorasla pred očmi. *J. Prezelj.* — (Konec prih.)

Milan Vukasović: Bep, Koko i comp., Beograd 1931.

Milan Vukasović, avtor nekaj zbirk basni, je izdal novo knjigo svojih drobnih in popolnoma svojevrstnih spisov. Kdor se bavi v današnjem zviharjenem času s tako, na videz tradicionalno literaturo, si mora biti povsem v svesti neke prvotne, preproste, a dovršene življenjske modrosti; pričujoča knjiga nosi vsa ta pečat.

Prvi del zbirke, „Detinstvo“ je skupina malih, ličnih dogodbic iz otroškega življenja. Na prvi pogled skromni sestavki razodevajo globoko in pretehtano poznanje zapletenega, neuravnovešenega, a v svojem razvoju in v svojih hotenjih strogo logično rastočega otroškega sveta. To prav za prav deci namenjeno čtivo odlikuje docela izvirno, vseh stvari, vkoreninjenih in šablonskih vidikov in načel prosto dojemanje malega človeka; tako obeležje daje knjigi popolnoma aktualen, sodoben in moderen značaj; pohvalno upravičuje podnaslov tega dela „pokušaj psihološke slike deteta“ in ji daje polno zanimivost za odraslega čitatelja. Nad vso pisanostjo nastrojenj, ki sijejo med vrsticami, lebdi kristalna in pronicava ljubezen do otroškosti in mladosti, tako da je to toplo občutje najzanesljivejši porok vrednosti te dobre knjige. — Tudi njen drugi del, sočne sličice „Iz prirode“ zadihajo mestoma svežost gledanja skozi mlado dušo in prav to jim daje poseben čar. — Sledi zaključna bajka o „Postanku meteora“, živo, pestro in značilno delce, ki ga ponekod preveva podtalna podobnost z ono duhovnostjo, ki je tako svojstvena našemu človeku z juga in ki se izpoveduje v oni vrsti enostavne, prozorne in čudovito zaokrožene pravljčnosti, ki je ustvarila n. pr. edinstvene „Priče iz davnine“ Ivane Brlić-Mažuraničeve.

Jezik je preprost, a bogat in točen. Vendar bi biló pisatelju in knjigi le v prid, ako bi izostali izrazi, kot so „pijaca“, „kasa“ in „larmati“.

Ivo Brnčić.

PREGLEDI

GLASBA

Koncerti. Dobro zasedeni moški zbor „Echo“ iz Krakova, ki je nastopil v Filharmonični dvorani s celo vrsto skladb iz poljske zborovske literature (Gal, Nowowiecki, Lipski, Kopicinski, Walewski, Lahman, Kamiński itd.), je imel na sporedu dobro odbrane zборе, ki pričajo o dobri kvaliteti in precejšnji bogatosti poljske literature za moške glasove. Peli so z izdelano dinamiko, naravnim, odločnim in zdravim izrazom. Dirigent: Walek-Walewski.

IV. simfonični koncert (5. junija 1931.) je imel na sporedu že prej igrano simfonijo Cezarja Francka (v d-molu), o kateri sem poročal ob priliki prve izvedbe. Ponovitev je nudila približno isto. Musorgskega „Noč na Lisi gori“, kompozicija, pri kateri mora dirigent slediti programskim predstavam, ki so določale nje obliko. Brez njih ostane izvajanje takih skladb bolj ali manj le glasen ropot, ki človeku ne pove mnogo. Dirigentu so te intencije komponista ostale precej neznane. Čajkovskega B-mol koncert je efektivna sklad-